

กรอบแนวคิดและตัวบ่งชี้สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงาน
และความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชน
เพื่อส่งเสริมสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงาน*

THE CONCEPTUAL FRAMEWORK AND THE INDICATORS OF
INTERNSHIPS STUDENTS WELLNESS AND PARTNERSHIP CONSORTIUM
OF RAJABHAT UNIVERSITIES WITH PUBLIC AND PRIVATE SECTORS FOR
ENHANCING STUDENTS WELLNESS

วรุตม์ อินทฤทธิ์*, อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์, วรณีย์ แกมเกตุ

Warut Intarit, Arunee Hongsiwat, Wannee Kaemkate

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ประเทศไทย

Chulalongkorn University, Thailand

*Corresponding author Email: warut2756@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษากรอบแนวคิดสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานและความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงาน และ 2) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานและความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชน เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ 14 คนที่ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบประเมินความเหมาะสมของร่างกรอบแนวคิด 2) แบบประเมินเพื่อคัดเลือกตัวบ่งชี้สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานและความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า:

1. กรอบแนวคิดสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานและความร่วมมือ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงาน ได้แก่ รายได้และสวัสดิการที่เป็นธรรม สุขภาพทางกายและจิตใจ การพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ ความสมดุลระหว่างการทำงานกับการมีปฏิสัมพันธ์กับ

* Received April 19, 2026; Revised August 13, 2026; Accepted August 22, 2026

สังคม สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยจากสถานที่ฝึกงาน และการได้รับความคุ้มครองทางกฎหมาย และสิทธิมนุษยชน 2) ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชน ได้แก่ โครงสร้าง การกำกับดูแลและกรอบการทำงานร่วมกัน การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ และความสำเร็จ และผลลัพธ์ของความร่วมมือ และ 3) ความเชื่อมโยงของกรอบแนวคิดเชิงระบบ ได้แก่ ความเป็นเหตุเป็นผลของกรอบแนวคิดทั้งระบบและความเป็นขั้นตอนของความร่วมมือ

2. ผลการคัดเลือกตัวบ่งชี้สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานมี 6 ประกอบและ 27 ตัวบ่งชี้ และ ผลการคัดเลือก ตัวบ่งชี้ความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชน มี 3 องค์ประกอบและ 9 ตัวบ่งชี้ (Md=5; IQR<1.5)

คำสำคัญ: สุขภาวะ, นักศึกษาฝึกงาน, ความร่วมมือ

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the conceptual framework of internship student wellness and the consortium among Rajabhat Universities and public and private sectors for enhancing student wellness; and (2) develop indicators of internship student wellness and consortium. The study employed research and development design. The sample consisted of 14 experts selected by purposive sampling. The research instruments included: (1) an evaluation form for assessing the appropriateness of the proposed conceptual framework, and (2) an evaluation form for selecting indicators of internship student wellness and Consortium among Rajabhat Universities and public and private sectors. Data were analyzed using mean, percentage, median, and interquartile range.

The findings revealed that:

1. The conceptual framework consists of three main components: 1) internship student wellness, including fair income and welfare, physical and mental health, career skill development, work-social life balance, workplace environment and safety, and legal protection and human rights; 2) the consortium among Rajabhat Universities and public and private sectors, including governance structure and collaborative framework, roles and responsibilities, and partnership outcomes; and 3) systemic integration, including causal relationships within the framework and the procedural process of collaboration.

2. The results of indicator development founded that internship student wellness consisted of six components with 27 indicators, while the partnership

component consisted of three components with 9 indicators. All indicators met the specified criteria ($Md = 5.00$; $IQR < 1.50$).

Keywords: Wellness, Internship Students, Consortium

บทนำ

การพัฒนาทุนมนุษย์หรือคุณภาพบัณฑิตเป็นหัวใจสำคัญของประเทศ ดังที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ระบุไว้และให้ความสำคัญกับการพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐที่เน้นการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่น อย่างบูรณาการ การมีส่วนร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ในการออกแบบนโยบายสาธารณะและการกำกับดูแลการดำเนินงานของรัฐให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ภาครัฐ และภาคเอกชนจึงเป็นส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาแนวทางที่ส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนวคิดของข้อตกลงระหว่างรัฐบาลและบริษัทเอกชน (Public-Private Partnership หรือ PPP) ซึ่งเป็นกลไกในการจัดหาทรัพยากร การขับเคลื่อนนวัตกรรม และสร้างโอกาสการจ้างงานร่วมกัน (The World Bank, 2017; Kamara et al., 2024) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาคุณภาพนักศึกษาต้องเริ่มที่มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพราะว่าเป็นการจัดตั้งเพื่อเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อท้องถิ่น การกระจายตัวทั่วประเทศ แบ่งพื้นที่บริการในความรับผิดชอบและเป็นฐานการผลิตครูของไทย (ดาร์พงษ์ รัตนสุวรรณ, 2562) ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย ภาครัฐ และภาคเอกชน ประการสำคัญในปัจจุบันคือการที่มหาวิทยาลัยสามารถส่งนักศึกษาไปฝึกงานและได้เรียนรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในการปฏิบัติงาน การสร้างโอกาสในการได้รับการจ้างงานของนักศึกษาที่จบการศึกษาอันเป็นการส่งเสริมทักษะและการพัฒนาทุนมนุษย์

อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งโครงการส่งเสริมการจัดสหกิจศึกษาของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมในการพัฒนานักศึกษาฝึกงานและสหกิจศึกษานั้นยังไม่ครอบคลุมไปถึงการพัฒนาสุขภาวะของนักศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานประกอบการ สถาบันอุดมศึกษาโดยเฉพาะกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏยังคงพบปัญหาสภาพการฝึกงานของนักศึกษาเชิงประจักษ์หลายประการ ได้แก่ การได้รับมอบหมายงานไม่ตรงสาขา ปริมาณงานน้อยจนได้ความรู้และประสบการณ์ไม่เพียงพอ ความรู้พื้นฐานไม่พอกับการทำงาน ข้อจำกัดในการหาสถานที่ฝึกงาน ข้อเสนอแนะให้ยกเลิกการส่งนักศึกษาไปบางหน่วยงาน (ภาสกร แห่งศักดิ์ศรี, 2563) ตลอดจนการขาดอำนาจต่อรอง การถูกขูดรีดเชิงแรงงานโดยสถานประกอบการใช้เป็นช่องทางลดต้นทุนทดแทนแรงงานปกติ (ภักจิรา มาตาพิทักษ์, 2566; สุทธิชัย รักจันทร์, 2567) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีสถานะทั้งการเป็นแรงงานและเป็นนักศึกษาที่เผชิญกับความไม่แน่นอนในด้านสถานะและบทบาทสูง (Sakdiyeh et al., 2023)

นอกจากนี้ รายงานของคณะอนุกรรมการการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (2566) ซึ่งได้จากการรวบรวมข้อมูลอย่างครอบคลุมจากกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วประเทศ รวมทั้งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงแรงงาน และกระทรวงศึกษาธิการ ยังค้นพบปัญหาสภาพการฝึกงานในลักษณะเดียวกัน โดยยืนยันว่าปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่คุ้มครองการฝึกงานของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยตรง นำไปสู่ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ และอาการเจ็บป่วยที่เกิดจากภาวะการฝึกงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในต่างประเทศจาก European Youth Forum ที่สรุปผลสำรวจถึงต้นทุนและค่าเสียโอกาสในสหภาพยุโรป 27 ประเทศว่า นักศึกษาฝึกงานต้องแบกรับต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการฝึกงานสูง เกิดภาวะเครียด ภาวะหมดไฟ (Burnout) และการทำงานเกินเวลาที่ส่งผลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตอย่างรุนแรง (Moxon et al., 2023)

จากปัญหาดังกล่าว คณะอนุกรรมการการอุดมศึกษาฯ จึงเสนอให้สถาบันอุดมศึกษาทำข้อตกลงร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคอุตสาหกรรม ในการจัดหลักสูตรการศึกษาการเรียนการสอน รวมถึงแนวทางการช่วยเหลือและมาตรการในการป้องกันและคุ้มครองสิทธิของนักเรียนนิสิตและนักศึกษาฝึกงาน (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2566) แต่ข้อตกลงความร่วมมือในปัจจุบันส่วนใหญ่ยังเป็นเพียงการทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) ที่ขาดความต่อเนื่องและไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย (ณัฏฐ์ ตังปรีชาพานิชย์ และคณะ, 2567)

ดังนั้น เพื่อยกระดับการจัดและการบริหารความร่วมมือที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านการประกอบอาชีพและการจัดการในเรื่องของปัญหาสุขภาพของนักศึกษาฝึกงานอย่างเป็นรูปธรรม การศึกษาพบว่าความร่วมมือ (Consortium) ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาครัฐและภาคเอกชน เป็นรูปแบบความร่วมมือที่มีประโยชน์ในการกำหนดบทบาทหน้าที่ขององค์กรภาคีให้ชัดเจน การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรร่วมกัน การบริหารโครงการอย่างเป็นระบบ และก่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย (UCL, 2011) ในต่างประเทศถูกออกแบบมาให้เหมาะสมทั้งในด้านของการพัฒนาทักษะของผู้ฝึกงานและส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษาฝึกงานได้โดยตรง (Albany Medical College, 2025) และในบริบทของประเทศไทยนั้นจำเป็นต้องศึกษากรอบแนวคิดและตัวบ่งชี้สุขภาพของนักศึกษาฝึกงาน เพื่อระบุองค์ประกอบทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในการเรียนรู้ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของนักศึกษาฝึกงาน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากรอบแนวคิดและตัวบ่งชี้สุขภาพของนักศึกษาฝึกงานและความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษาฝึกงาน ซึ่งเป็นการวิจัยในระยะแรกเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและนำข้อมูลมาสังเคราะห์ไปสู่การออกแบบเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการวิจัยระยะต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากรอบแนวคิดสุขภาพของนักศึกษาฝึกงานและความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษาฝึกงาน

2. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานและความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง กรอบแนวคิดและตัวบ่งชี้สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานและความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงาน เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (developmental research) ซึ่งเป็นการวิจัยระยะแรกของการวิจัยทั้ง 3 ระยะ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษากรอบแนวคิดสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานและความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงาน แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. การวิเคราะห์และสังเคราะห์กรอบแนวคิด ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะ (wellness) ความร่วมมือภาครัฐและเอกชน (Public-Private Partnership: PPP) และความร่วมมือ (Consortium) เพื่อนำมาจัดทำเป็นร่างกรอบแนวคิดตั้งต้น โดยประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

1.1 องค์ประกอบด้านสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงาน จำนวน 6 ด้าน (รวม 30 ตัวบ่งชี้) ได้แก่ 1) ด้านรายได้และสวัสดิการที่เป็นธรรม 5 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านสุขภาพทางกายและจิตใจ 5 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ 5 ตัวบ่งชี้ 4) ด้านความสมดุลระหว่างการทำงานกับการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม 6 ตัวบ่งชี้ 5) ด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยจากสถานที่ฝึกงาน 5 ตัวบ่งชี้ และ 6) ด้านการได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายและสิทธิมนุษยชน 4 ตัวบ่งชี้ (OECD, 2011; ดวงจันทร์ ทิพย์ปรีชา และคณะ, 2547)

1.2 องค์ประกอบด้านความร่วมมือ จำนวน 3 ด้าน รวม 9 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) โครงสร้างการกำกับดูแลและกรอบการทำงานร่วมกัน 4 ตัวบ่งชี้ 2) การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบร่วมกัน 3 ตัวบ่งชี้ และ 3) ความสำเร็จและผลลัพธ์ของความร่วมมือ 2 ตัวบ่งชี้ (UCL, 2011; EU-CONEXUS Consortium Agreement, 2019; UNESCO, 2024)

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประเมินกรอบแนวคิด (การประเมินรอบที่ 1): ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของร่างกรอบแนวคิด แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญชุดที่ 1 จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม (IOC) พบว่ามีข้อคำถามผ่านเกณฑ์ (IOC=0.60-1.00) จำนวน 15 ข้อ และไม่ผ่านเกณฑ์ (IOC < 0.50) จำนวน 4 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะเพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพสมบูรณ์

3. การประเมินและวิพากษ์กรอบแนวคิดโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (การประเมินรอบที่ 2): ผู้วิจัยนำแบบประเมินฉบับปรับปรุงแล้ว ไปให้กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิชุดที่ 2 จำนวน 7 ท่าน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา 3 ท่าน ผู้บริหารระดับสูงภาคเอกชน 2 ท่าน และผู้บริหารระดับสูงหน่วยงานภาครัฐ 2 ท่าน ทำหน้าที่ประเมินและวิพากษ์

กรอบแนวคิดจริง โดยกำหนดเกณฑ์การยอมรับองค์ประกอบของกรอบแนวคิดที่มีความเหมาะสม และเชื่อมโยงกันที่มากกว่าร้อยละ 80 (กิตติพันธุ์ มิตรเจริญ, 2565)

ตอนที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานและความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชน ดำเนินการดังนี้

1. การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและร่างตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดความร่วมมือและสุขภาวะที่ได้รับการรับรองความเหมาะสมและสอดคล้องจากผลการวิจัยในตอนต้น มาทำการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำร่างตัวบ่งชี้ โดยจำแนกเป็น 1) ตัวบ่งชี้สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงาน ประกอบด้วย 6 ตัวแปรแฝง วัดได้จาก 30 ตัวแปรสังเกตได้ และ 2) ตัวบ่งชี้ความร่วมมือ ประกอบด้วย 3 ตัวแปรแฝง วัดได้จาก 9 ตัวแปรสังเกตได้ เพื่อนำไปสร้างเครื่องมือประเมินสำหรับคัดเลือกตัวบ่งชี้ต่อไป

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือคัดเลือกตัวบ่งชี้ (การประเมินรอบที่ 1): ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินเพื่อคัดเลือกตัวบ่งชี้ทั้ง 2 ชุด แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญชุดที่ 1 จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของรายการตัวบ่งชี้ (IOC) พบว่าตัวบ่งชี้สุขภาวะผ่านเกณฑ์ (IOC=0.60-1.00) จำนวน 27 ตัวแปรสังเกตได้ และไม่ผ่านเกณฑ์ (IOC < 0.50) จำนวน 3 ตัวแปรสังเกตได้ ส่วนตัวบ่งชี้ความร่วมมือผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 9 ตัวแปรสังเกตได้ (IOC=0.80-1.00) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงรายการตัวบ่งชี้และเครื่องมือตามข้อเสนอแนะเพื่อให้ได้แบบประเมินฉบับสมบูรณ์

3. การประเมินคัดเลือกตัวบ่งชี้และการวิเคราะห์ข้อมูล (การประเมินรอบที่ 2): ผู้วิจัยนำแบบประเมินฉบับสมบูรณ์ไปให้กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิชุดที่ 2 จำนวน 7 ท่าน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการอุดมศึกษา ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ ผู้บริหารหน่วยงานภาคเอกชน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือกตัวบ่งชี้จริง โดยผู้วิจัยประยุกต์ใช้เกณฑ์การตัดสินใจตามเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ของวรรณิ์ แกมเกตุ (2545) คัดเลือกเฉพาะตัวบ่งชี้ที่มีค่ามัธยฐาน (Md) ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR) ไม่เกิน 1.50 เป็นเกณฑ์ในการสรุปชุดตัวบ่งชี้

ทั้งนี้ การวิจัยครั้งนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (เลขที่ 068/69 ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2569)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง กรอบแนวคิดและตัวบ่งชี้สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานและความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพิจารณากรอบแนวคิดสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานและความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงาน

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานและความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงาน

องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย
องค์ประกอบที่ 1 สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงาน	1. สุขภาวะด้านรายได้และสวัสดิการที่เป็นธรรม 2. สุขภาวะด้านสุขภาพทางกายและจิตใจ 3. สุขภาวะด้านการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ 4. สุขภาวะด้านความสมดุลระหว่างการทำงานกับการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม 5. สุขภาวะด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยจากสถานที่ฝึกงาน 6. สุขภาวะด้านการได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายและสิทธิมนุษยชน
องค์ประกอบที่ 2 ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชน	1. โครงสร้างการกำกับดูแลและการทำงานร่วมกัน 2. การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบร่วมกัน 3. ความสำเร็จและผลลัพธ์ของความร่วมมือ
องค์ประกอบที่ 3 ความเชื่อมโยงของกรอบแนวคิดเชิงระบบ	1. ความเป็นเหตุเป็นผลของกรอบแนวคิดทั้งระบบ 2. ความเป็นขั้นตอนของความร่วมมือ

จากตารางพบว่า กรอบแนวคิดสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานและความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชน ซึ่งผ่านการพิจารณาและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงาน 2) ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและภาคเอกชน และ 3) ความเชื่อมโยงของกรอบแนวคิดเชิงระบบ

ตอนที่ 2 ผลการคัดเลือกตัวบ่งชี้สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานและความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชน

ตารางที่ 2 ผลการคัดเลือกตัวบ่งชี้สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ตัวบ่งชี้สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงาน	ความเหมาะสม ในการบ่งชี้สุขภาวะ			
	ความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้			
	Md	IQR	Md	IQR
1. รายได้และสวัสดิการที่เป็นธรรม				
1.1 การได้รับรายได้จากการฝึกงาน	5	0	4	1

ตัวบ่งชี้สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงาน	ความเหมาะสม ในการบ่งชี้สุขภาวะ		ความเป็นไปได้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้	
	Md	IQR	Md	IQR
1.2 รายได้สอดคล้องกับภาระงาน	5	0	4	0
1.3 การมีสวัสดิการมอบให้ในขณะฝึกงาน	5	0	5	1
2. สุขภาพทางกายและจิตใจ				
2.1 การไม่ประสบอาการบาดเจ็บ	5	0	5	0
2.2 การไม่มีภาวะเจ็บป่วยเรื้อรัง	5	0	5	1
2.3 ความสามารถในการจัดการความเครียด	5	0	4	1
2.4 ความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง	5	0	5	1
2.5 ความไม่หดหู่หรือภาวะซึมเศร้า	5	0	4	1
3. การพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ				
3.1 การได้ฝึกงานตรงตามสาขาที่เรียนมา	5	0	5	0
3.2 การมีพี่เลี้ยงในการดูแลและให้คำปรึกษา	5	0	5	0
3.3 การส่งเสริมทักษะอาชีพในอนาคต	5	0	5	0
3.4 การได้รับการฝึกทักษะการคิดขั้นสูง	5	0	4	1
3.5 การได้รับการฝึกทักษะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	5	0	5	1
4. ความสมดุลระหว่างการทำงานกับการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม				
4.1 การมีเวลาพักผ่อนอย่างเพียงพอ	5	0	5	0
4.2 สามารถแบ่งเวลาในการทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกับผู้อื่น	5	0	5	0
4.3 การมีเวลาในการออกกำลังกายและทำกิจกรรมสันทนาการ	5	0	5	1
4.4 การฝึกงานไม่มากกว่า 8 ชั่วโมงต่อวัน	5	0	5	1
4.5 การมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความเห็น อย่างมีเหตุผล	5	0	5	1
5. สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยจากสถานที่ฝึกงาน				
5.1 สถานที่ฝึกงานไม่เป็นแหล่งบ่มเพาะของเชื้อโรค	5	0	5	1
5.2 สถานที่ฝึกงานถูกสุขลักษณะอนามัย	5	0	5	1
5.3 สถานที่ฝึกงานไม่เป็นเหตุแห่งความเจ็บป่วย	5	0	5	1
5.4 อาคารหรือสิ่งก่อสร้างไม่เป็นอันตรายต่อการใช้ชีวิต	5	0	5	1
5.5 สถานที่ฝึกงานมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม	5	0	4	1
6. การได้รับความคุ้มครองด้านกฎหมายและสิทธิมนุษยชน				
6.1 การได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาค	5	0	4	1
6.2 การส่งเสริมความปลอดภัยจากการขู่เข็ญในสถานที่ฝึกงาน	5	0	4	1
6.3 การได้รับการคุ้มครองด้านการละเมิดทางเพศ	5	0	4	1
6.4 มีช่องทางในการร้องเรียนความไม่ยุติธรรม	5	0	5	1

จากตารางพบว่า ผลการประเมินคัดเลือกตัวบ่งชี้โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในรอบที่ 2 พบว่า ตัวบ่งชี้สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานจำนวน 27 ตัวบ่งชี้ ผ่านเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกทุกข้อ โดยมีค่ามัธยฐาน (Md) อยู่ระหว่าง 4.00-5.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR) อยู่ระหว่าง 0.00-1.00 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันในระดับสูงว่า ตัวบ่งชี้ดังกล่าว มีความเหมาะสมและมีความตรงเชิงเนื้อหา พร้อมสำหรับการนำไปใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ในการวิจัยระยะต่อไป

ตารางที่ 3 ผลการคัดเลือกตัวบ่งชี้ความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชน

ตัวบ่งชี้ความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏ กับภาครัฐและเอกชน	ความเหมาะสม ในการบ่งชี้ความร่วมมือ		ความเป็นไปได้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้	
	Md	IQR	Md	IQR
1. โครงสร้างการกำกับดูแลและกรอบการทำงานร่วมกัน				
1.1 ความครบถ้วนของการทำข้อตกลงร่วม	5	0	5	0
1.2 ความมีประสิทธิภาพของกระบวนการประชุม	5	1	5	0
1.3 กลไกการตัดสินใจที่โปร่งใสและรับฟังทุกภาคส่วน	5	0	5	1
1.4 การมีคณะกรรมการบริหารข้อตกลง	5	0	5	0
2. การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบร่วมกัน				
2.1 ความชัดเจนของบทบาทและความรับผิดชอบของแต่ละ ภาคี	5	0	5	0
2.2 ความร่วมมือในการสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนา สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงาน	5	0	5	0
2.3 การประสานงานระหว่างองค์กร	5	0	5	0
3. ความสำเร็จและผลลัพธ์ของความร่วมมือ				
3.1 ความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผน	5	0	5	0
3.2 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อนักศึกษาฝึกงานมีหลักฐานเชิงประจักษ์	5	0	5	0

จากตารางพบว่า ผลการประเมินคัดเลือกตัวบ่งชี้โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในรอบที่ 2 พบว่า ตัวบ่งชี้ความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชนจำนวน 9 ตัวบ่งชี้ ผ่านเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกทุกข้อ โดยมีค่ามัธยฐาน (Md) เท่ากับ 5.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR) อยู่ระหว่าง 0.00-1.00 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันในระดับสูงว่า ตัวบ่งชี้ดังกล่าวมีความเหมาะสมและมีความตรงเชิงเนื้อหา พร้อมสำหรับการนำไปใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ในการวิจัยระยะต่อไป

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง กรอบแนวคิดและตัวบ่งชี้สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานและความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงาน อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. กรอบแนวคิดสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานและความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบด้านสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงาน ซึ่งครอบคลุม 6 มิติย่อย องค์ประกอบด้านความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชน ซึ่งประกอบด้วย 3 มิติย่อย และองค์ประกอบด้านความเชื่อมโยงของกรอบแนวคิดเชิงระบบ ซึ่งประกอบด้วย 2 มิติย่อย การพัฒนากรอบแนวคิดดังกล่าวเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ที่เชื่อมโยงมิติด้านสุขภาวะเข้ากับความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน โดยมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาฝึกงานในบริบทจริงของการทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัย สถานประกอบการ และภาครัฐและเอกชน โดยกรอบแนวคิดดังกล่าวแสดงถึงความเป็นเหตุผลการร่วมมือเป็นเหตุการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน เป็นกระบวนการและผลที่เกิดขึ้นคือสุขภาวะที่ดีของนักศึกษาฝึกงานซึ่งสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของนักศึกษาฝึกงานนั้นไม่ได้เกิดขึ้นจากปัจจัยเดียว แต่เป็นผลจากการทำงานร่วมกันขององค์ประกอบหลายมิติที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบทั้งนี้ Waldt ระบุว่ากรอบแนวคิดมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของการวิจัย การกำหนดขอบเขตของการวิเคราะห์ และการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎี วิธีวิจัย และหลักฐานเชิงประจักษ์ให้มีความสอดคล้องกัน (Waldt, 2020) นอกจากนี้ Ravitch & Riggan กล่าวว่ากรอบแนวคิดยังมีลักษณะเป็นโครงสร้างที่ประกอบด้วยองค์ประกอบหลายส่วนซึ่งเชื่อมโยงและมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องในการดำเนินการวิจัย (Ravitch & Riggan, 2016)

ดังนั้น กรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นจึงมิได้เป็นเพียงการจัดหมวดหมู่ขององค์ประกอบ แต่เป็นโครงสร้างที่สะท้อนความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล โดยความร่วมมือทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงกระบวนการดำเนินงาน และนำไปสู่การยกระดับสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติพันธุ์ มิตรเจริญ แนวคิดที่มองว่าการพัฒนากรอบแนวคิดเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างองค์ความรู้ใหม่ในกระบวนการวิจัย (กิตติพันธุ์ มิตรเจริญ, 2565)

2. ผลการคัดเลือกตัวบ่งชี้สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานพบว่ามี 27 ตัวบ่งชี้ที่ครอบคลุมทางด้าน รายได้และสวัสดิการที่เป็นธรรมสุขภาพทางกายและจิตใจ การพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ ความสมดุลระหว่างการทำงานกับการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยจากสถานที่ฝึกงาน และการได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายและสิทธิมนุษยชน ตัวบ่งชี้สุขภาวะทั้ง 27 ตัวบ่งชี้เป็นไปตามกรอบของการมีสุขภาวะที่ดีของ OECD ระบุไว้ในรายงาน How's Life? MEASURING WELL-BEING ว่าในการวัดสุขภาวะมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ รายได้และความมั่งคั่ง อาชีพและรายรับ สถานภาพของครัวเรือน สุขภาพ ความสมดุลระหว่างงานกับการใช้ชีวิตการศึกษา

และทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองและการปกครอง คุณภาพของสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยส่วนบุคคล และการประเมินความสุขส่วนตัว (OECD, 2011) ซึ่งวัดจากตัวบ่งชี้ต่าง ๆ อาทิ ในด้านรายได้และสวัสดิการ OECD อธิบายว่าวัดจากรายได้ที่ได้รับจากการทำงาน การประเมินสถานะความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัว และความเหลื่อมล้ำและความยากจน เป็นต้น หรือในด้านของการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ และความปลอดภัยจากการทำงาน ที่วัดได้จากการพัฒนาทักษะ การพัฒนาความเป็นพลเมือง และการไม่ประสบอาการบาดเจ็บจากสถานที่ทำงานซึ่งสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ที่ผ่านการพิจารณาเป็นต้น (OECD, 2011) นอกจากนี้ตัวบ่งชี้ในด้านของสุขภาพทางกายและจิตใจและตัวบ่งชี้ด้านความสมดุลของชีวิตและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม สอดคล้องกับเกณฑ์ของ WHO ที่ระบุว่า การที่บุคคลจะมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีนั้นจำเป็นต้องวัดจากคำถาม ได้แก่ ความเจ็บป่วย ภาวะซึมเศร้า การใช้งานร่างกายมากเกินไป ผลกระทบของความเหนื่อยล้าต่อความสัมพันธ์ทางสังคม การพึ่งพาผู้อื่นที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากภาวะเหนื่อยล้าเรื้อรัง และการรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเป็นตัวบ่งชี้เชิงทฤษฎีที่วัดการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของวัยทำงาน (WHO, 1998) นอกจากนี้ตามข้อเสนอของคณะอนุกรรมการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการละเมิดทางเพศและการ ปกป้องสิทธิขั้นพื้นฐานของนักศึกษา ฝึกงานทุกประเภทอันประเด็นปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขในปัจจุบัน (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2566) ดังนั้น ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นไม่เพียงครอบคลุมมิติสำคัญของสุขภาวะตามแนวคิดพื้นฐานสากลเท่านั้น แต่ยังสะท้อนบริบทปัญหาที่เกิดขึ้นจริงกับนักศึกษาฝึกงานในไทย จึงสามารถนำไปใช้เป็นฐานในการวัด ติดตาม และพัฒนาสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานได้อย่างเหมาะสม

ในด้านตัวบ่งชี้ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้ที่ครอบคลุมองค์ประกอบของความร่วมมือ 3 ด้านสำคัญ ได้แก่ โครงสร้างการกำกับดูแลและกรอบการทำงานร่วมกัน การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบร่วมกัน และความสำเร็จและผลลัพธ์ของความร่วมมือ ตัวบ่งชี้ทั้ง 9 รายการเป็นการกำหนดลักษณะของความร่วมมือรูปแบบใหม่ที่เน้นการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรผ่านคณะกรรมการและกลไกการกำกับดูแล เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรมในด้านการพัฒนาสุขภาวะ โดยจากงานวิจัยของ ภาสกร แห่งศักดิ์ศรี ที่ศึกษาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พบว่า การดำเนินงานยังมีข้อจำกัดด้านการประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัยกับสถานประกอบการ เช่น บางหน่วยงานไม่ประสงค์รับนักศึกษาฝึกงานในรุ่นถัดไป การส่งผลการประเมินล่าช้า หรือเกิดการสูญหายของข้อมูลระหว่างทาง (ภาสกร แห่งศักดิ์ศรี, 2563) อีกทั้ง สอดคล้องกับการศึกษาของ ญัฐ ตั้งปรีชาพาณิชย์ และคณะ เรื่องการดำเนินงานในลักษณะเครือข่ายสหกิจศึกษายังพบปัญหาในด้านความต่อเนื่องเชิงนโยบาย ความรู้ความเข้าใจในการจัดการ การดำเนินงานที่ไม่เป็นไปตามขั้นตอน และการขาดมาตรฐานของภาคีเครือข่าย (ญัฐ

ตั้งปรีชาพินิจ และคณะ, 2567) ดังนั้น องค์ประกอบของความร่วมมือที่ผ่านการคัดเลือกโดยผู้ทรงคุณวุฒิจึงเป็นกลไกสำคัญที่สามารถช่วยลดช่องว่างของความไม่แน่นอน

สำหรับด้านโครงสร้างการกำกับดูแลและกรอบการทำงานร่วมกัน ซึ่งมีตัวบ่งชี้สำคัญ ได้แก่ การมีคณะกรรมการบริหารข้อตกลง ความครบถ้วนของข้อตกลงร่วม และการกำหนดเป้าหมายร่วมที่ส่งเสริมความรับผิดชอบของสมาชิกทั้งมหาวิทยาลัยและสถานประกอบการ สอดคล้องกับ World Bank ที่ระบุว่าความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนช่วยให้เกิดการแบ่งปันความเสี่ยง ความรับผิดชอบด้านการบริหารจัดการ และการเชื่อมโยงผลตอบแทนกับผลการดำเนินงาน (World Bank, 2017) อีกทั้ง ยังสอดคล้องกับแนวคิดความร่วมมือแบบ consortium ซึ่งมีจุดเด่นด้านการบริหารจัดการผ่านคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนของแต่ละหน่วยงาน สามารถร่วมกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาฝึกงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ UCL ระบุว่าความร่วมมือยังเอื้อต่อการแบ่งปันองค์ความรู้ การจัดกิจกรรม เชิงสร้างสรรค์ การใช้ทรัพยากรร่วมกัน และการพัฒนาศักยภาพร่วมกัน รวมถึงช่วยลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน (UCL, 2011) โดยการกำกับผ่านคณะกรรมการและการเสริมสร้างความรับผิดชอบระหว่างหน่วยงานจะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการฝึกงานและการส่งเสริมสุขภาวะของนักศึกษาผ่านกระบวนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยได้อย่างมีความหมาย

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาวิจัยเรื่อง กรอบแนวคิดและตัวบ่งชี้สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานและความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้องค์ความรู้ใหม่ที่มีคุณค่าและเป็นฐานคิดสำคัญในการพัฒนา ได้แก่

1. การพัฒนารอบแนวคิดและตัวบ่งชี้สุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานที่บูรณาการเข้ากับกลไกความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานในลักษณะเชิงระบบ โดยแตกต่างจากแนวทางทั่วไปที่มักศึกษาสุขภาวะหรือความร่วมมือแยกส่วนออกจากกัน งานวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบด้านสุขภาวะ องค์ประกอบด้านความร่วมมือ และความเชื่อมโยงเชิงระบบ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้าง กระบวนการ และผลลัพธ์ของความร่วมมือที่นำไปสู่การยกระดับสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงาน

2. ในด้านของตัวบ่งชี้ งานวิจัยนี้ได้พัฒนาชุดตัวบ่งชี้สุขภาวะจำนวน 27 ตัว ที่ครอบคลุมมิติสำคัญ ได้แก่ รายได้และสวัสดิการที่เป็นธรรม สุขภาพทางกายและจิตใจ การพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ ความสมดุลระหว่างการทำงานกับชีวิตทางสังคม สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยจากสถานที่ฝึกงาน และการได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายและสิทธิมนุษยชน รวมถึงตัวบ่งชี้ความร่วมมือจำนวน 9 ตัว ที่สะท้อนองค์ประกอบด้านโครงสร้างการกำกับดูแล บทบาทและความ

รับผิดชอบร่วมกัน และผลลัพธ์ของความร่วมมือ ซึ่งทำให้สามารถอธิบายทั้งมิติของ ผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน และ “กลไกของระบบความร่วมมือ” ได้ในกรอบเดียวกัน

3. การใช้ตัวบ่งชี้เป็นเครื่องมือเชื่อมระหว่างระดับนโยบายและการปฏิบัติ โดยชี้ให้เห็นว่าความร่วมมือที่มีโครงสร้างและข้อตกลงเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ หากขาดกลไกในการแปลงไปสู่การดำเนินงานจริง ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นจึงทำหน้าที่เป็นทั้งเครื่องมือในการวัด การติดตาม และการสะท้อนช่องว่างของการดำเนินงาน ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นฐานในการพัฒนารูปแบบความร่วมมือ (Partnership Consortium Model) ที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้าง กระบวนการ และผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม

โดยสรุป องค์ความรู้ใหม่ของงานวิจัยนี้อยู่ที่การเสนอกรอบการบูรณาการระหว่างสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงาน ตัวบ่งชี้เชิงประจักษ์ และกลไกความร่วมมือเชิงระบบ ซึ่งสามารถใช้เป็นฐานในการพัฒนารูปแบบความร่วมมือที่ตอบสนองต่อปัญหาจริงและนำไปสู่ผลลัพธ์ด้านสุขภาวะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

การพัฒนากรอบแนวคิดและตัวบ่งชี้สุขภาวะและความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นการคัดเลือกตัวบ่งชี้จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และผู้บริหารระดับสูงของสถานประกอบการภาครัฐและเอกชนร่วมกันพิจารณาอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดฐานของแนวคิดและเป็นจุดเริ่มต้นของการนำทฤษฎีไปสู่การพัฒนาความร่วมมือที่ส่งผลต่อสุขภาวะของนักศึกษาฝึกงานในบริบทปัจจุบันที่นักศึกษาฝึกงานอยู่ในสถานะกึ่งลูกจ้างกึ่งนักศึกษา จึงทำให้สถานะทางกฎหมายไม่ได้รับความคุ้มครองโดยตรงจากกฎหมายแรงงานที่เกี่ยวข้อง การพัฒนากรอบแนวคิดและตัวบ่งชี้เหล่านี้จะช่วยส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ สถานประกอบการ ภาครัฐและเอกชนเห็นถึงประเด็นสำคัญจากตัวบ่งชี้ว่า ในความร่วมมือเพื่อพัฒนาระบบฝึกงานในประเทศไทยนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยใดบ้าง ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาระบบฝึกงานในบริบทปัจจุบันจำเป็นต้องพิจารณาทั้งมิติของผู้เรียนและมิติของระบบความร่วมมือควบคู่กัน โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ ความปลอดภัย การพัฒนาทักษะ และคุณภาพชีวิตของนักศึกษาฝึกงาน ซึ่งไม่สามารถเกิดขึ้นได้จากการดำเนินงานของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเพียงลำพัง แต่ต้องอาศัยการประสานความร่วมมืออย่างต่อเนื่องและมีทิศทางร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สามารถนำกรอบแนวคิดความร่วมมือไปใช้ในการพัฒนารูปแบบความร่วมมือ (Partnership Consortium Model) ระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกับภาครัฐและเอกชน
2. สามารถนำตัวบ่งชี้ที่ได้จากการคัดเลือกโดยผู้ทรงคุณวุฒิไปออกแบบ เพื่อเก็บข้อมูลจากนักศึกษาฝึกงานและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกงานเพื่อให้ได้ข้อมูลจากภาคสนามจริงมาประกอบการพิจารณายืนยันตัวบ่งชี้ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษายืนยันตัวบ่งชี้จากข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) กับกลุ่มนักศึกษาฝึกงานในบริบทจริง เพื่อทดสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้กับข้อมูลภาคสนาม
2. ควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นของนักศึกษาฝึกงานโดยใช้ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) เพื่อระบุช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และนำไปสู่การพัฒนาแบบความร่วมมือที่ตอบสนองต่อปัญหาได้อย่างตรงจุด

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพันธุ์ มิตรเจริญ. (2565). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนตามแนวคิดการมีส่วนร่วมที่มีคุณค่าของนักเรียน. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดาร์พงษ์ รัตนสุวรรณ. (2562). แนวทางการดำเนินงานของ มรภ. เพื่อสนองพระราชโบายด้านการศึกษาในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ร.10. ในเอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงจันทร์ ทิพย์ปรีชา และคณะ. (2547). ภาวะสุขภาพและการออกกำลังกายของบุคลากรฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช. ในรายงานการวิจัย. โรงพยาบาลศิริราช
- ณัฐ ตั้งปรีชาพาณิชย์, อำนวย บุญรัตน์ไมตรี และวาสุกาญจน์ งามโหม. (2567). การจัดการเครือข่ายสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมของแรงงาน. วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน, 6(1), 189-203.
- ภาสกร แห่งศักดิ์ศรี. (2023). กลยุทธ์การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ท, 1(3), 26-44.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2545). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการ การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนชนบท. ในรายงานการวิจัย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2566). รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหา การฝึกงานของนักเรียน นิสิต นักศึกษา โดยคณะกรรมการการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม วุฒิสภา. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2565). แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). ราชกิจจานุเบกษา, 139(ตอน พิเศษ 258 ง), 1-2.
- Albany Medical College. (2025). Albany Psychology Consortium Internship. Retrieved January 9, 2026, from <https://www.amc.edu/education/residencies-fellowships/psychiatry-residency/albany-psychology-consortium-internship>
- EU-CONEXUS Consortium. (2019). Consortium Agreement EU-CONEXUS European University for Smart Urban Coastal Sustainability. ERASMUS + KA2 European Universities.
- Moxon, D., Bacalso, C., & Dolidze, S. (2023). The Costs of Unpaid Internships. Brussels: European Youth Forum.
- OECD. (2011). How's Life? Measuring well-being. OECD Publishing.
- Ravitch, S. M., & Riggan, M. (2016). Reason & rigor: How conceptual frameworks guide research (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Sakdiyeh, I., Ruski, R., & Widjaya, S. (2023). The Effect of Part-Time Work on Learning Activities and Academic Achievement. Edunesia: Jurnal Ilmiah Pendidikan, 4(3), 1136-1149.
- UCL. (2011). Sample consortium agreement for multi-partner collaborative R&D projects. January 16, 2026, from <https://www.ucl.ac.uk/library/sites/library/files/consortium-agreement.pdf>
- UNESCO. (2024). Public-private partnerships (PPPs) fact sheet. Retrieved March 15, 2026, from <https://www.unesco.org/.../public-private-partnerships>
- Waldt, G. (2020). Constructing conceptual frameworks in social science research. The Journal for Transdisciplinary Research in Southern Africa, 16(1), a758.
- World Bank, Asian Development Bank, & Inter-American Development Bank. (2017). Public-private partnerships: Reference guide (Version 3.0). Washington, DC: World Bank Group.
- WHO. (1998). Programme on mental health: WHOQOL user manual, 2012 revision. Geneva: World Health Organization

